HPÖ 29.1.2019

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI LIIKENNE- JA POTILASVAHINKOLAUTAKUNNASTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 299/2018 vp.)

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kirjallisesti otsikon asiasta.

I Yleistä nykytilanteesta ja hallituksen esityksestä laiksi liikenne- potilasvahinkolautakunnasta

Lääkäriliitto haluaa ensiksi korostaa, että tällä hetkellä potilasvahinkolautakunnan ratkaisuja arvostavat niin potilaat, lääkärit kuin lausuntoja käyttävät tuomioistuimet. Potilas saa korvausasiassaan potilasvahinkolautakunnalta maksuttoman ratkaisusuosituksen. Suositus kattaa sekä lääketieteellisen että juridisen arvioinnin. Samanaikaisesti potilasvahinkolautakunnan ratkaisut linjaavat terveydenhuollon ammattilaisille sitä, mitä on pidettävä vaadittavana kokeneen terveydenhuollon ammattihenkilön osaamistasona. Potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksilla voidaankin edistää potilasturvallisuutta yksittäistapausta laajemminkin.

Osa potilasvahinkolautakunnan käsittelemistä potilasvahinkoasioista on laajoja ja vaativia. Ne edellyttävät sekä lääkärijäseniltä että lautakunnan käyttämiltä lääkäriasiantuntijoilta syvällistä perehtymistä asiaan. On todennäköistä, että potilasvahinkoasiat tulevat teknologian ja lääketieteen yhä kehittyessä entisestään vaikeutumaan ja monipuolistumaan. Lautakunta tulee työssään tarvitsemaan eri erikoisalojen lääketieteellisiä arvioita yhä monipuolisimmin. Lautakunnalla tulee olla käytössään paras saatavilla olevaa asiantuntemus ja lautakunnan organisaation ja sen käytössä olevien menettelykeinojen tulee tukea tätä tavoitetta.

Lääkäriliiton käsityksen mukaan liikennevahinkolautakunnassa tarve eri erikoisalojen lääketieteellisiin arvioihin on merkittävästi suppeampi kuin mikä se on potilasvahinkolautakunnassa. Ortopedian ja neurologian erikoisalat ovat erikoisaloista merkittävimmät. Myös näillä erikoisaloilla osa arvioitavista vahingoista on kuitenkin varsin vaativia ja työläitä ja osin tästä syystä lääkärijäseniä ja lääkäriasiantuntijoita on ollut vaikea saada liikennevahinkolautakunnan tehtäviin.

Lääkärit toimivat molemmissa lautakunnissa jäseninä ja asiantuntijoina päätoimensa ohessa. Tämän lisäksi moni heistä tekee opetus- ja / tai tutkimustyötä. Sekä kliininen potilastyö että opetus- ja / tai tutkimustyö voi

osin olla jopa edellytys asiantuntijatehtävän hyvään hoitamiseen. Lautakunnan resurssoinnin tulee tästäkin syystä olla riittävä.

Jotta lautakunnan tehtäviin saadaan paras saatavilla oleva asiantuntemus, tulee niin jäsenten kuin asiantuntijoiden palkkiotason olla asianmukainen ja turvattu. Muussa tapauksessa lautakuntaan ei saada jäseniä ja asiantuntijoita.

Potilas- ja liikennevahingoissa asiantuntemuksen tarpeet ja asiantuntijoiden saatavuus poikkeavat Lääkäriliiton käsityksen mukaan ainakin osin toisistaan. *Tämän johdosta on erityisen tärkeää, että potilasvahinkolautakunnan ja liikennevahinkolautakunnan edustajia kuullaan tarkasti ehdotetusta organisaatiorakenteesta, sen käytännön toteutuksesta sekä sen käytössä olevista menettelykeinoista.*

II Lääkärijäsenet ja lautakunnan käyttämät asiantuntijat liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaa koskevassa lakiehdotuksessa

Esityksestä löytyy joitakin säädösehdotuksia lääkärijäsenten sekä lautakunnan käyttämien lääkäriasiantuntijoiden asemasta, oikeuksista ja velvollisuuksista. Esitykseen sisältyy myös valtuutussäännös (21 §) säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin muun muassa lautakunnan organisaatiosta ja hallinnosta. Esityksen liitteenä on sosiaali- ja terveysministeriön alustava asetusluonnos liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta.

Esitetyssä lautakunnassa lääkäreitä tulee toimimaan ainakin jäseninä, pysyvinä asiantuntijoina ja ulkopuolisina asiantuntijoina. Potilasvahinkolautakunnassa toimii tällä hetkellä myös ns. lääkärisihteereitä. Heistä ei sisälly esitykseen mainintoja.

Esityksen mukaan jäsenet ja asiantuntijat toimivat asioita käsitellessään virkavastuulla (19 §) ja heitä koskee salassapitovelvollisuus (17 §). Esitys vastaa nykytilannetta.

Lääkäriliitto pitää ehdottomana lähtökohtana sitä, että lautakuntien lääkärijäsenet ja heidän varajäsenet nimitetään kummallekin osastolle erikseen (5 §). Vain näin varmistetaan, että asioiden käsittelyyn saadaan paras saatavilla oleva asiantuntemus. Esitys mahdollistaa kuitenkin myös sen, että halutessaan lääkäri voi suostumuksensa mukaisesti toimia myös molemmilla osastoilla. Lääkärijäsenten lukumäärän lisäämistä Lääkäriliitto pitää hyvänä. Jäsenten palkkioista ei sisälly lakiehdotukseen mainintaa mutta siitä säädettäneen myöhemmin asetuksella (vrt. asetusluonnos 8 § ja vrt. myös lausunnon viimeinen osio).

Pysyviä asiantuntijoita ja muita asiantuntijoita koskevaa säätelyä Lääkäriliitto pitää esityksessä vaikeasti hahmottuvana ja sekavana.

Lakiehdotuksessa mainitaan asiantuntija edellä mainituissa virkavastuuta ja salassapitoa koskevissa säännöksissä. Lakiehdotuksen 16 § 1 momentin 3) kohta, joka koskee lautakunnan oikeutta saada tietoja lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä salassapitosäännösten estämättä,

todetaan 3 momentin viimeisessä virkkeessä, että ”Lautakunnan pyytämistä asiantuntijalausunnoista on lausunnon antajalla oikeus saada kohtuullinen palkkio”. Lääkäriliitto pitää hyvänä, että asiantuntijan oikeudesta palkkioon on yleinen maininta laissa. Ottaen kuitenkin huomioon kontekstin, jossa asiantuntijapalkkio lakiehdotuksessa mainitaan sekä mainitun kohdan hallituksen esityksen perustelut sivulla 32, jossa todetaan, että lautakunnan pyytämistä *lausunnoista* on lausunnonantajalla lisäksi (eli kulukorvauksen lisäksi) oikeus saada kohtuullinen palkkio, on esitystä Lääkäriliiton näkemyksen mukaan tarpeen täsmentää. Niin lautakunnan käyttämillä asiantuntijoilla kuin muillakin lautakunnalle lausunnon antaneilla lääkäreillä, esimerkiksi potilasta hoitavalla lääkärillä, tulee olla oikeus kohtuulliseen palkkioon lausunnosta, jota lautakunta häneltä erikseen pyytää. Lääkäriliiton mielestä olisi selkeintä, että asiantuntijalausunnoista ja toisaalta lautakunnan pyytämistä 16 § 1 momentin 3) kohdan mukaisista muista lausunnoista olisi omat kohtansa tai että niistä olisi joka tapauksessa mainitussa lainkohdassa erilliset maininnat. Lääkäriliitto esittää myös selvitettäväksi, onko riittävää, että pysyvien asiantuntijoiden sekä muiden asiantuntijoiden ja lausunnonantajien käyttämisestä säädettäisiin pelkästään asetuksella (asetusluonnos 4 §).

III Lääkärien suullinen kuuleminen oikeuskäsittelyissä

Lakiehdotuksen toimivaltasäännöksen (1§) mukaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunta on riippumaton ja puolueeton liikenne- ja potilasvahinkoasioita käsittelevä oikeussuojaelin. Se antaa toimivaltansa puitteissa ratkaisusuosituksia ja lausuntoja yksittäisissä korvausasioissa. Myös tuomioistuin voi pyytää lautakunnalta lausuntoa esillä olevassa liikenne- tai potilasvahinkoasiassa.

Lautakunta antaa ratkaisusuosituksensa ja lausuntonsa kirjallisesti. Lääkäriliiton käsityksen mukaan tällä hetkellä potilasvahinkolautakunnan käyttämiä asiantuntijoita on ainoastaan hyvin poikkeuksellisesti ja yksittäistapauksissa kuultu suullisesti oikeudenkäynnissä. Tätä Lääkäriliitto pitää erittäin hyvänä ja näin tulee olla myös jatkossa. Lautakunta on näissä tilanteissa antanut asiassa joko ratkaisusuosituksen potilaalle tai Potilasvakuutuskeskukselle tai lausunnon tuomioistuimelle ja asiantuntijaa on haluttu vielä suullisesti kuulla oikeudessa. Lääkäriliiton käsityksen mukaan oikeudessa suullisesti kuullun asiantuntijan tarpeellisista kuluista, työstä ja ajanhukasta on vastannut hänet nimennyt asianosainen eikä Lääkäriliiton tietoon ole tullut tästä käytännöstä epäkohtia. *Lääkäriliitto esiintoi kuitenkin jo aiemmassa lausunnossaan, että tässä yhteydessä olisi aiheellista kuitenkin vielä selvittää oikeudenkäymiskaaren 17 luvun asiantuntijoiden korvaus- ja palkkiosäännösten suhde nyt vireillä olevan lakiehdotuksen asiantuntijoiden palkkiosäännöksiin ja valmistella asiaa tämän selvittelyn pohjalta tarvittaessa lisää. Tällaista selvittelyä ei ilmene esityksestä ja Lääkäriliitto pitäisi selvittelyä edelleen hyvänä.* Selvittelyn tulisi kattaa niin lääkärijäsenten kuin lautakunnan käyttämien asiantuntijoiden *mahdollinen, joskaan ei missään tapauksessa suotava*, suullinen kuuleminen oikeuskäsittelyissä niin liikenne- kuin potilasvahinkoasioissa. Koska jatkossa kuntoutusasioissa muutoksenhakua haetaan Vakuutusoikeudelta, tulisi selvittelyn koskea myös Vakuutusoikeutta.

Lääkäriliitto haluaa olla asian jatkovalmistelussa mukana.

Kunnioittaen

Suomen Lääkäriliitto ry

Hannele Pöyry
lakimies